

Nr 15

Jordbruksutskottets betänkande i anledning av motioner angående jordbrukets kapital- och kreditförsörjning, m. m.

Motionerna

I motionen 1973:496 av fru Jonäng m. fl. (c) hemställs, såvitt nu är i fråga (punkten 4), att riksdagen hos Kungl. Maj:t uttalar, att lantbrukets rekryteringsproblem blir föremål för en allsidig utredning beträffande framtida kapitalanskaffningsmöjligheter, rekryteringsunderlag m. m., med särskild belysning av eventuella speciella problem för norra Sverige.

I motionen 1973:506 av herr Persson i Heden m. fl. (c) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om en omedelbar översyn av gällande bestämmelser och tillämpad praxis beträffande tillståndsgivningen för förvärv av jordbruks- och skogsfastigheter i enlighet med vad som har anförts i motionen.

I motionen 1973:773 av herr Bohman m. fl. (m) hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller att 1972 års jordbruksutredning erhåller tilläggsdirektiv att utreda och framlägga förslag till förbättring av jordbrukets kapital- och kreditförsörjning.

I motionen 1973:1388 av herr Fälldin m. fl. (c) föreslås, såvitt nu är i fråga (punkterna 3 och 5 b), att riksdagen 3. hos Kungl. Maj:t begär sådan ändring i jordförvärvslagen att a) innebörden och syftet med begreppet "yrkesmässigt och varaktigt" i jordförvärvslagens 4 § första stycket får en sådan tolkning att för familjejordbruket uppenbara rationaliseringsobjekt verkligen kommer till användning i fastighetsrationaliseringen, b) prioriteringen av skogsförvärv får en sådan utformning att intressearronderingar och strukturrationaliseringar inom privatskogsbruket främjas före prioritering av råvaruförädlare, och 5. hos Kungl. Maj:t hemställer, att b) 1972 års jordbruksutredning får i uppdrag att pröva hur lättnader i jordbrukets finansiering bör kunna åstadkommas.

Utskottet

I motionen 1973:241 framhålls att jordbruket är en av de mest kapitalkrävande näringarna i landet i förhållande till omsättningen. Detta förhållande är enligt motionärerna särskilt besvärligt för nytillträdande jordbrukare, som normalt måste ådraga sig stora skulder. Förbättringar i fråga om jordbrukets kapitalförsörjning skulle bl. a. medföra att nyrekryteringen till jordbruket underlättades. Med hänvisning till vad i nyssnämnda motion anförts, hemställs i den till utskottet hänvisade motionen

1973:773 att 1972 års jordbruksutredning ges tilläggsdirektiv att utreda och framlägga förslag till förbättring av jordbrukets kapital- och kreditförsörjning. Motsvarande yrkande framförs i motionen 1973:1388 (5 b). Även i denna motion framhålls önskvärdheten av att åstadkomma lättnader vid finansieringen av jordbruksföretag i syfte att främja den framtida rekryteringen av unga och dugande människor till jordbruket. En allsidig utredning av hithörande problem begärs också i motionen 1973:496, varvid framhålls att eventuella speciella problem för norra Sverige bör ägnas särskild belysning.

Utskottet vill erinra om att motioner med krav på utredning rörande jordbrukets kredit- och kapitalfrågor behandlades av förra årets riksdag (JoU 1972:34). Vid riksdagsbehandlingen framhölls att ifrågavarande motionsyrkanden berörde frågor som den kommande utredningen av vissa frågor inom jordbrukspolitiken torde bli oförhindrad att ta upp på sitt utredningsprogram. Någon särskild åtgärd från riksdagens sida befanns därför inte erforderlig i anledning av motionerna.

I direktiven för 1972 års jordbruksutredning anförs att utredningen vid utformningen av jordbruksstödet även bör överväga frågan om en utbyggnad av investeringsstöd i form av investeringsbidrag eller andra investeringssubventioner. Det framhålls att sådana åtgärder skulle kunna begränsa prisökningarna på jordbruksprodukter, vilket är angeläget från konsumentsynpunkt. De sakkunniga är oförhindrade att under arbetets gång ta upp ytterligare frågor som hänger samman med utredningsuppgiften.

Utskottet föreslår med hänvisning till det anförda att nu behandlade motionsyrkanden lämnas utan åtgärd av riksdagen.

I förevarande sammanhang har utskottet funnit lämpligt att ta upp några motioner som berör jordförvärvslagen och dess tillämpning. I motionen 1973:1388 anförs att bestämmelserna om tillståndsgivning enligt nämnda lag behöver ändras. Enligt motionärerna ger hittillsvarande erfarenheter av lagstiftningens liberalisering år 1965 vid handen att många för familj jordbrukarna lämpliga rationaliseringsobjekt förvärvas av personer som endast med tvekan kan anses ha för avsikt att yrkesmässigt och varaktigt ägna sig åt jord- och skogsbruk. Tillämpningen av jordförvärvslagen anses vidare böra ändras på ett sätt som med tanke på både intressearronderingen och bygdeförhållandena i övrigt är till fördel för uppbyggnaden av enskilda skogsfastigheter. Motionärerna föreslår i överensstämmelse härmed vissa ändringar i 4 § jordförvärvslagen. På liknande skäl som nyss redovisats begärs i motionen 1973:506 en omedelbar översyn av gällande bestämmelser och tillämpad praxis beträffande tillståndsgivningen för förvärv av jordbruks- och skogsfastigheter.

Utskottet får i anledning av förevarande motionsyrkanden erinra om att lantbruksstyrelsen i samband med tillkomsten av 1965 års jordförvärvslag fick Kungl. Maj:ts uppdrag att följa utvecklingen och efter lämplig tid inkomma med redogörelse för erfarenheterna av den nya lagstiftningen. Enligt vad utskottet erfarit arbetar en arbetsgrupp inom

styrelsen f. n. med dessa frågor. Med hänsyn härtill finner utskottet inte skäl förorda någon särskild riksdagens åtgärd i anledning av nu ifrågavarande motionsyrkanden.

Utskottet hemställer därför

att riksdagen

1. lämnar lämnar motionerna 1973:496, yrkande 4, 1973:773 och 1973:1388, yrkande 5 b, utan åtgärd,
2. lämnar motionerna 1973:506 och 1973:1388, yrkande 3, utan åtgärd.

Stockholm den 27 mars 1973

På jordbruksutskottets vägnar

NILS G. HANSSON

Närvarande: herrar Hansson i Skegrie (c), Mossberger (s), Persson i Skänninge (s), Antby (fp), Hedström (s), Jonasson (c), Augustsson (s), Larsson i Borrby (c), fru Lindberg (s), herrar Krönmark (m), Takman (vpk), Berndtsson i Bokenäs (fp), fröken Anderson i Lerum (s)*, fru Theorin (s) och herr Leuchovius (m)*.

*Fj närvarande vid betänkandets justering.

Reservationer

1. av herrar Hansson i Skegrie (c), Antby (fp), Jonasson (c), Larsson i Borrby (c), Krönmark (m), Berndtsson i Bokenäs (fp) och Leuchovius (m) som anser att

dels det avsnitt i utskottets yttrande på s. 2 som börjar med "I direktiven" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

I direktiven för 1972 års jordbruksutredning berörs emellertid de i förevarande motioner aktualiserade problemen endast i mycket begränsad utsträckning. Där anförs sålunda endast att utredningen vid utformningen av jordbruksstödet även bör överväga frågan om en utbyggnad av investeringsstöd i form av investeringsbidrag eller andra investeringssubventioner. Direktiven präglas enligt utskottets mening av ett alltför snävt synsätt i nu förevarande avseende. Utskottet anser starka skäl tala för att utredningen prövar frågan om jordbrukets kapital- och kreditförsörjning i hela dess vidd och föreslår att riksdagen uttalar sig för en komplettering av utredningens uppdrag i enlighet härmed.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. i anledning av motionen 1973:496, yrkande 4, samt med bifall till motionerna 1973:773 och 1973:1388, yrkande 5 b, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet

anfört angående utredning rörande jordbrukets kapital- och kreditförsörjning,

2. av herrar Hansson i Skegrie (c), Antby (fp), Jonasson (c), Larsson i Borrbý (c) och Berndtsson i Bokenäs (fp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande som på s. 2 börjar med "Utskottet får" och på s. 3 slutar med "ifrågavarande motionsyrkanden" bort ha följande lydelse:

Utskottet får i anledning av förevarande motionsyrkanden erinra om att det vid tillkomsten av 1965 års jordförvärvslag uttrycktes farhågor för att den då ändrade lagstiftningen skulle medföra negativa konsekvenser för bl. a. bondebruket. Aktiva jordbrukare skulle visserligen alltjämt ha förvärvsprioritet, men vid sidan av dem skulle tillkomma en ny prioriterad huvudgrupp, nämligen vissa juridiska och fysiska personer, som här i riket driver industriell eller kommersiell verksamhet för förädling av jordbruks- och skogsprodukter eller för distribution av jordbruksprodukter. Bl. a. pekades i nämnda sammanhang på att fastighetsprisnivån särskilt i vissa områden kunde komma att stiga väsentligt över avkastningsvärdet. Som anförts i de nu behandlade motionerna har utvecklingen gett belägg för att de anförda farhågorna i stor utsträckning var berättigade. Enligt utskottets mening talar starka skäl för en sådan översyn av gällande bestämmelser och tillämpad praxis beträffande tillståndsgivningen för förvärv av jordbruks- och skogsfastigheter som föreslås i en av de båda nu berörda motionerna. Utskottet vill erinra om att lantbruksstyrelsen har Kungl. Maj:ts uppdrag att följa utvecklingen och efter lämplig tid inkomma med redogörelse för erfarenheterna av nuvarande jordförvärvslag. Enligt vad utskottet erfarit arbetar en arbetsgrupp inom styrelsen f. n. med dessa frågor. Visst material bör sålunda snabbt kunna göras tillgängligt för den begärda översynen.

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. med bifall till motionen 1973:506 och i anledning av motionen 1973:1388, yrkande 3, som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört angående översyn av jordförvärvslagstiftningen m. m.